

PM 2017:110 RI (Dnr 110-544/2017)

Tillträde för nybörjare - ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid den 20 juni 2017

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Tillträde för nybörjare - ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning” (SOU:2017:20) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Den 17 mars 2016 bemyndigade regeringen ministern för högre utbildning och forskning att utse en särskild utredare med uppdrag att se över hela systemet för tillträde till högskola. Uppdraget gällde sådan högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare. I uppdraget ingick att lämna förslag till ett öppnare och enklare system.

Utredningen, kallad ”Tillträdesutredningen” överlämnade den 15 mars 2017 sitt betänkande till Utbildningsdepartementet, som har remitterat betänkandet till bland andra Stockholms stad.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [regeringens webbplats](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret välkomnar Tillträdesutredningens betänkande och dess syfte att skapa ett öppnare och enklare system. Stadsledningskontoret menar att utformningen av tillträdesbestämmelserna till högre utbildning är av vikt för måluppfyllelsen av två av Stockholms stads verksamhetsmål.

Arbetsmarknadsnämnden anser att flera av utredningens utgångspunkter är vällovliga och beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget och instämmer i utredningens åsikter och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Mina synpunkter

Jag välkomnar Tillträdesutredningens betänkande och den strävan som uttrycks att förenkla det nuvarande systemet att tillträda högre utbildning.

Världen förändras och allt fler människor har numera tillgång till högre utbildning, inte minst i Kina och Indien. Företag i Sverige har behov av allt mer utbildad personal. Detta ställer högre krav på tillgången till de svenska universitetsutbildningarna.

Det är grundläggande att alla ska ges möjlighet att söka vidare till högre utbildning, oavsett tidigare bakgrund. Att söka till en högre utbildning ska vara lika möjligt efter fullföljd gymnasieutbildning, vuxenutbildning som senare i livet som förvärvsarbete. Det livslånga lärandet behöver eftersträvas.

Det är därför välkommet att utredningen har tittat närmare på vilka grupper i samhället som idag har svårigheter att söka vidare till högre utbildning. Jag ser däremot en risk med utredningens förslag som handlar om att begränsa möjligheterna till att komplettera sina betyg senare i livet. Om möjligheterna till att ändra kurs senare i livet via vuxenutbildningen försvåras kan det leda till en minskning i antalet personer som studerar med detta mål.

Utvecklingen talar för att vi lever allt längre och därför har större behov av att senare i livet kunna ställa om, välja en ny utbildning och ta del av andra delar av arbetsmarknaden. Eftersom människor ibland behöver göra omställningen flera gånger under ett yrkesliv, behöver detta underlättas snarare än försvåras.

Främsta vägen till högre utbildning behöver fortsättningsvis vara gymnasieskolan. Det behöver också finnas tillräckligt starka incitament i gymnasieskolan för elever att kunna söka vidare till högre studier och det ska vara möjligt att söka vidare oavsett vilken typ av gymnasieutbildning eleven har valt.

Jag ser positivt på utredningens förslag om att den grundläggande behörigheten ska täcka in kompetenser såsom problemlösningsförmåga, förmåga att dra slutsatser och argumentera för dessa. Det belyser på ett bra sätt några av de viktigaste förutsättningar för framgång i högre studier.

Jag anser att det är positivt att frågan om nationella behörighetsprov provas. Staten behöver utforma ett system där tidigare betyg, kunskaper och yrkeskompetens valideras för att utgöra behörighetsgrund till högre studier. Ett nationellt behörighetsprov skulle kunna täcka in det som fattas idag för att bedöma utländska betyg och yrkeskompetens.

Sammanfattningsvis är jag positiv till Tillträdesutredningens förslag om att underlätta det nuvarande systemet för behörighet och urval till högre studier. Jag betonar däremot betydelsen av att staten även fortsättningsvis ska värna betydelsen av breddad rekrytering och möjliggöra studier för personer som kommer från olika studiesociala bakgrunder.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Tillträde för nybörjare - ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning” (SOU:2017:20) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 1 juni 2017

KARIN WANNGÅRD

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remissen.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarråds förslag till beslut bifalls delvis.
2. Därutöver anføres följande som svar på remissen från utbildningsdepartementet.

Om tillträdsbestämmelserna anses onödigt komplicerade kan det finnas en poäng i att se över dessa inom nuvarande system, men samtidigt måste det finnas minimikrav för att antas till universitets- och högskolestudier.

Det är bra med tydliga incitament att gå klart gymnasiet på utsatt tid, så att studenter inte lockas att dra ut på sina studier i onödan. Samtidigt måste möjligheten att läsa upp och komplettera betyg kvarstå, liksom möjligheten att komplettera inriktning och studier senare i livet.

Vi ser positivt på förslaget att införa 19 år som en nedre åldersgräns för att skriva högskoleprovet. Dagens system leder till att en del elever, med goda resultat på provet, i praktiken kan strunta i skolan det sista året av gymnasiestudierna.

Vi är tveksamma till förslaget om en möjlighet att kunna skriva ett nationellt behörighetsprov för bedömning av reell kompetens för den som inte har grundläggande gymnasiebehörighet. Detta måste kringgärdas med höga kvalitetskrav och det bör inte vara upp till varje högskola hur urvalskraven på denna grund utformas. Risken är annars att mindre populära högskolor sänker kraven på de som ska antas. Utländska kompetenser som kommer till Sverige måste fortsatt verifieras och testas innan de kan anses likvärdiga svenska betyg och diplom.

Vi ser negativt på förslaget om att avskaffa systemet med meritpoäng. Meritsystemet infördes med syftet att få fler att läsa avancerade gymnasiekurser. Detta syfte har uppnåtts och meritsystemet bör därför inte tas bort.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Johanna Sjö och Jonas Nilsson (alla M) och Lotta Edholm och Björn Ljung (båda L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottnér (KD) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt skulle jag röstat enligt följande:
att förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis
att därutöver anföras:

Det är inte nödvändigtvis bara positivt att skapa ”enklare vägar in till högskolan för personer som inte har en traditionell studiebakgrund”.

Redan idag finns möjlighet att söka sig till högskoleutbildning både via gymnasiestudier och genom att avlägga högskoleprovet. Om vi dessutom inför möjligheten att avlägga ett nationellt behörighetsprov utöver högskoleprovet riskerar kvalitén inom den högre utbildningen att sjunka, dvs. om inte mycket höga krav ställs inom ramen för ett sådant behörighetsprov. Det vore djupt olyckligt.

Åtgärder behöver snarare vidtas för att höja kraven på de som söker sig till den högre utbildningen, exempelvis genom att återinföra ett examensprov vid studentexamen för att ta studenten och kvalificera sig till högskola eller universitet.

Det förtjänar också att tilläggas att om en åldersgräns för att skriva högskoleprovet ska införas med syfte att inte låta elever skriva detsamma under pågående gymnasiestudier, då behöver också beaktas att vissa elever börjar sin skolgång tidigare än andra och man kan ifrågasätta det rimliga i att den som avklarat sina gymnasiestudier i förtid, ska behöva vänta en längre tid innan de får möjlighet att skriva högskoleprovet.

Avslutningsvis ser vi negativt på förslaget om att avskaffa systemet med meritpoäng. Meritsystemet infördes med syftet att få fler att läsa avancerade gymnasiekurser vilket har blivit resultatet och meritsystemet bör därför inte tas bort.

Remissammanställning

Ärendet

Regeringen beslutade den 17 mars 2016 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över hela systemet för tillträde till sådan högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare samt lämna förslag till ett enklare och öppnare system (dir. 2016:24). De nuvarande tillträdesbestämmelserna infördes i huvudsak till antagningen till höstterminen 2010. Förutom att den grundläggande behörigheten skärptes och de särskilda behörighetskraven organiserades på ett annat sätt, infördes systemet med meritpoäng.

Tillträdesbestämmelserna har kritiserats för att vara komplexa och oöverskådliga på grund av alla ändringar och beslut som inneburit kompensationer av olika slag för olika grupper av sökande.

Utredningen lämnade den 15 mars 2017 betänkandet Tillträde för nybörjare - ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning (SOU 2017:20).

Tillträdesutredningens uppdrag har varit att göra en översyn av hela systemet för tillträde till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare. Utredningen lämnar i sitt betänkande förslag till ett öppnare och enklare system. Av direktiven framgår att huvudvägen in i högskolan även fortsättningsvis ska vara gymnasieskolan, att det ska finnas flera vägar in i högskolan och att systemet ska möjliggöra ett livslångt lärande.

Utöver ovanstående utgångspunkter beslutade utredningen om några ytterligare utgångspunkter för sitt arbete: tillträdesbestämmelserna ska vara till för att lösa tillträdet till högskolan och de ska så långt som möjligt vara förankrade i forskningen. Ytterligare en förutsättning för utredningen har varit att tillträdesbestämmelserna inte ska medföra att antagningen av studenter blir obefogat komplicerad och alltför administrativt tung för ansvariga myndigheter.

Behörighet och urval utgör tillträdessystemets två delar. Behörigheten anger de krav på förkunskaper som ställs, om inte alla behöriga kan tas emot ska ett urval göras. Hur tillträdesbestämmelserna utformas har ett starkt signalvärde och påverkar elever i gymnasieskolan och deras val där.

Nuvarande tillträdesbestämmelser i korthet

Behörigheten indelas i grundläggande och särskild behörighet.

Den grundläggande behörigheten utgör den breda kopplingen mellan gymnasieskolan och högskolan och ska utgöra en minsta gemensamma nämnare för all högskoleutbildning. År 2010 infördes nya bestämmelser om grundläggande behörighet som i samband med införandet av den reformerade gymnasieskolan år 2011 skärptes ytterligare. Kraven motsvarar nu en gymnasieexamen från ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan eller den kommunala vuxenutbildningen¹.

Den särskilda behörigheten anger de specifika förkunskapskrav som gäller för en viss utbildning. Denna anges i så kallade områdesbehörigheter som fastställs av

¹ Gymnasieexamen innebär godkänt i 90 % av den totala poängen på 2500 inkl matematik, engelska och svenska, ytterligare en kurs i engelska och svenska samt godkänt gymnasiearbete.

Universitets- och Högskoleämbetet (UHR), som också föreskriver vilka områdesbehörigheter som ska gälla för program som leder till en yrkesexamen. Lärosätena beslutar själva om vilka områdesbehörigheter som ska gälla för övriga utbildningar.

Urvalet ska enligt högskoleförordningen fördelas på grundval av betyg (minst en tredjedel av platserna), resultat från högskoleprovet (minst en tredjedel) och lokalt beslutade urvalsgrunder (högst en tredjedel). En av de stora förändringarna i de tillträdes-bestämmelser som infördes år 2010 rörde meritvärderingen av betyg. För att stimulera elever i gymnasieskolan att läsa mer och svårare kurser i matematik, engelska och moderna språk samt kurser som ansågs särskilt relevanta för den sökta utbildningen skulle så kallade meritpoäng för dessa kurser ges som ett tillägg till meritvärdet.

Dagens tillträdesbestämmelser har kritiserats för att vara komplexa och överskådliga. Den forskning som finns på området har också ifrågasatt om det är de sökande med bäst förutsättningar att genomgå utbildningen som antas med nuvarande bestämmelser. Nationell och internationell forskning visar bland annat att betygen som urvalsinstrument har den bästa förmågan att kunna förutsäga studieframgång, men sammantaget förklarar urvalsinstrumenten bara en liten del av studieframgången.

Utredningens bedömning och förslag

Utredningen bedömer att förändringar i tillträdesbestämmelserna kan göras inom de befintliga ramarna för nuvarande system. Det viktigaste är att rensa systemet och göra det enklare och mer överblickbart. Bestämmelserna måste vidare utformas så att de kan hantera olika grupper av sökande med olika slags meriter och att det behövs tydligare och enklare vägar in för personer som inte har en traditionell studiebakgrund.

Utredningen föreslår att de nya tillträdesbestämmelserna som presenteras i huvudsak träder i kraft den 1 januari 2022 och gäller för utbildning som påbörjas den 31 juli 2022. De föreslår att UHR får i uppdrag att utvärdera de nya tillträdesbestämmelserna och samtidigt effekterna för bland annat universitet och högskolor, gymnasieskolan, den kommunala vuxenutbildningen och de sökande.

Förslag gällande grundläggande behörighet

Utredningen föreslår att den grundläggande behörigheten i högskoleförordningen ska uttryckas i kompetenser, vilket skulle tydliggöra vad som krävs för de som inte kommer från gymnasieskolan. Det ska vara tydligt hur kompetenserna kan uppnås och detta bör också regleras i högskoleförordningen. Utredningen lyfter fram följande kompetenser som särskilt viktiga: svenska och engelska språket, vetenskapligt förhållningssätt, förmåga att kunna belysa frågor ur flera perspektiv, problemlösningsförmåga, förmåga att dra slutsatser och argumentera för dessa samt övrig kompetens som är nödvändig för att kunna tillgodogöra sig en högskoleutbildning.

Sökande ska anses uppfylla dessa krav på kompetenser då de har en avlagd examen i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. För examen från yrkesprogram ska gälla, att de även har godkänt betyg i de kurser som krävs för en högskoleförberedande examen. Även de som har en svensk eller

utländsk utbildning som motsvarar nämnda utbildningskrav ska anses uppfylla kraven på nödvändiga kompetenser.

Utredningen föreslår även en bestämmelse som gör det möjligt att på ett effektivt sätt ta tillvara kompetensen hos personer med arbetslivserfarenhet, annan erfarenhet eller utbildning. Förslaget innebär att ett nationellt behörighetsprov, med en åldersgräns på 24 år, införs för dem som inte uppfyller kraven på grundläggande behörighet genom gymnasial utbildning eller motsvarande.

Förslag gällande särskild behörighet

De krav på särskild behörighet som ställs ska vara helt nödvändiga för att tillgodogöra sig utbildningen och ha betydelse för det yrkes-område som utbildningen förbereder för. Utredningen föreslår att UHR fastställer vilka särskilda behörighetskrav från gymnasieskolan som ska gälla för utbildning som påbörjas på grundnivå, som vänder sig till nybörjare och som leder till en yrkesexamen.

Förslag gällande urvalsgrunder och fördelning av platser mellan olika urvalsgrunder

Betyg och högskoleprov föreslås finnas kvar som generella urvalsinstrument och lokalt beslutade urvalsgrunder som en möjlighet att använda för lärosätena.

Utredningen föreslår att det ska finnas två grupper inom betygsurvalet:

- 1) En grupp för sökande med svenska och utländska gymnasiebetyg eller motsvarande
- 2) En grupp för omdöme från folkhögskola, det föreslagna behörighetsprovet respektive en valideringsprocess.

Platser mellan de två betygsgrupperna fördelas utifrån antalet behöriga sökande. Den nuvarande betygsgruppen för sökande med betyg som i efterhand har kompletterats för behörighet eller för att höja meritvärdet tas bort. Utredningen föreslår också att systemet med meritpoäng avskaffas från och med antagningen till höstterminen år 2022 med motiveringen att det inte är tillträdet till högskolan som ska åtgärda sådant som bör åtgärdas på en annan utbildningsnivå. Om dessa kurser bedöms vara helt nödvändiga, bör de i stället vara särskilda behörighetskrav.

Urvalet på grundval av resultat av högskoleprovet föreslås finnas kvar som ett generellt urvalsinstrument, men med en något begränsad roll jämfört med idag. Utredningen lyfter fram signalvärdet i att studierna i gymnasieskolan ska prioriteras så länge man är elev där. Utredningen föreslår vidare att det införs en nedre åldersgräns på 19 år, med undantag exempelvis för när eleven tar sin gymnasieexamen innan denne fyllt 19 år. Vidare föreslås en viktning av provets två delar (den verbala respektive kvantitativa), beroende på utbildningens karaktär och inriktning. Giltighetstiden av ett högskoleprovsresultat ska kortas från fem till tre år.

Utredningen anser att lokalt beslutade urvalsgrunder ska finnas kvar, och att en av ett lärosäte beslutad urvalsgrund ska bestå av sakliga omständigheter som är av betydelse för utbildningen. Utredningen anser inte att det bör införas några generella urvalsgrunder för sökande med utländska meriter. Det bör inte heller göras något generellt undantag från kravet på svenska för personer med annat modersmål än svenska utan att varje lärosäte måste fatta sådana beslut utifrån den specifika utbildningens krav.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret välkomnar Tillträdesutredningens analys av tillträdesbestämmelserna och dess målsättning om ett enklare och öppnare system. Att ge goda och rättvisa förutsättningar för tillträde till högskoleutbildning bidrar främst till uppfyllelse av Stockholms stads mål 3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion samt 3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet.

Stadsledningskontoret ser positivt på utredningens förslag om att den grundläggande behörigheten ska täcka in kompetenser såsom problemlösningsförmåga, förmåga att dra slutsatser och argumentera för dessa. Det belyser på ett bra sätt några av de viktigaste förutsättningar för framgång i högre studier.

Utredningen lyfter fram signalvärdet av hur tillträdes-bestämmelserna utformas, och menar att nuvarande bestämmelser kan leda till att eleverna inte prioriterar sina gymnasiestudier. I gymnasieutredningens betänkande (SOU 2016:77) lyftes frågan om gymnasieskolans kursbetyg, som innebär att slutbetyg för vissa kurser erhålls redan i exempelvis årskurs 1, och hur dessa resultat kan ha en negativ påverkan på elevernas motivation. I betänkandet föreslogs att en övergång till så kallade ämnesbetyg (som innebär en större möjlighet att påverka betygssättningen under alla utbildnings-åren i gymnasieskolan) skulle kunna verka i en positiv riktning i detta avseende. De föreslagna begränsningarna i tillträdes-utredningens betänkande gällande exempelvis komplettering av betyg och högskoleprovets betydelse för antagningen minskar möjligheterna till att antas till en högskoleutbildning med otillräckliga gymnasiebetyg. Detta stärker ytterligare argumenten för att skyndsamt se över systemet med kursbetyg, likväl som andra förslag i gymnasieutredningens betänkande, för att öka alla elevers möjlighet till gymnasieexamen med tillfredsställande betyg.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen av tillträdesutredningens betänkande ”Ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning på grundnivå” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 maj 2017 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Sjö m.fl. (alla M), Gulan Avci (L) och Johan Fälldin (C), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Ofelia Namazova (KD) som instämde i särskilt uttalande från Johanna Sjö m.fl. (alla M), Gulan Avci (L) och Johan Fälldin (C).

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att flera av utredningens utgångspunkter är vällovliga: det är positivt med en översyn som syftar till att förenkla det bitvis svåröverskådliga system som har vuxit fram via ett flertal beslut vid olika tidpunkter och förslaget bedöms uppnå målet om ett mer överblickbart system. Också förändringen att ta bort meritpoängen och begränsa förutsättningarna till att höja sitt meritvärde via komvuxstudier kan bidra till detta. Det bedöms också finnas förutsättningar för att det föreslagna systemet ska bli mer flexibelt än dagens system.

Det kan finnas en risk med utredningens förslag som handlar om att begränsa möjligheterna till att komplettera sina betyg eller genomföra prövningar i syfte att höja sitt meritvärde samt att begränsa högskoleprovets betydelse för antagningen. Om möjligheterna till att ändra kurs senare i livet via vuxenutbildningen försvåras kan det leda till en minskning i antalet personer som studerar med detta mål. Generellt talar utvecklingen både i samhället och på arbetsmarknaden för att möjligheterna att kunna stödja personer till att ställa om utbildningsmässigt, ibland flera gånger under ett yrkesliv, behöver underlättas snarare än försvåras. Det värde som en struktur med starka incitament för att fullgöra en gymnasieutbildning enligt bästa förmåga utgör måste värderas mot risken för att tillträdessystemet till högskolan motverkar det livslånga lärandet. Förvaltningen vill från sin sida framhålla att förändringar som i praktiken försvårar ett flexibelt och livslångt lärande i möjligaste mån bör undvikas.

Därtill kan ett begränsande av möjligheterna att höja sina betyg leda till en risk för att gymnasieelever väljer att inte fullfölja sina gymnasiestudier för att i ett senare skede studera vid komvux för att försöka uppnå det meritvärde som krävs för elevens fortsatt tänkta studieväg vilket har potential att öka antalet studerande vid komvux. Å andra sidan kan elever idag välja att strunta i en kurs för att senare läsa upp ett underkänt betyg inom komvux vilket utredningens förslag kommer att motverka. Vilken effekt som förslaget får för antalet komvuxstudenter är därför i dagsläget svårt att bedöma.

Utredningens förslag om att meritvärde via behörighetsprov eller validering av kompetens tillsammans med studier vid folkhögskola innebär att det skapas fler vägar till högre studier vilket är positivt. Utredningens förslag kring en valideringsprocess som ska kunna användas vid urval ger ett betydande utrymme för tolkning vilket gör det svårt att bedöma hur det i praktiken påverkar tillträdet – kommer förslagen leda till behov av ”valideringskriterier” i likhet med betygskriterier för att underlätta en likvärdighet i bedömningen?

Förslaget om att behörighetsprovet ska generera ett meritvärde kan ha sina förtjänster, i synnerhet för att stimulera personer att söka sig till högre studier. Dock finns en risk för att det blir svårt att konstruera ett test som både ska pröva behörighet och vara ett urvalsinstrument – den kritik som riktas mot högskoleprovet som prognosinstrument för vilka som klarar högre studier borde vara tillämpligt även för ett prov som ska testa för både behörighet och urval på en gång.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill framhålla att det är viktigt att beakta jämställdhetsaspekter vid konstruerande av de nya prov som utredningen ser behov av, inte minst mot bakgrund av utredningens resonemang kring att befintliga prov har tenderat att ha olika effekter för kvinnor respektive män.

Att bedömningen av särskild behörighet för kurser och program som inte leder till en yrkesexamen ska göras på de olika lärosätena kan innebära att det ur ett sökandeperspektiv blir svårt att överblicka de olika möjligheterna som finns. Även förändringen att underlätta lokala urvalsbestämmelser kan göra systemet mer komplext. Samtidigt finns det ett värde i att möjliggöra en breddad rekrytering till högre studier.

Det är positivt att förslagen har en lång tidshorisont. Ur ett vägledningsperspektiv behöver det finnas information som kan användas för att stödja de studerande inom vuxenutbildningen i att göra rationella val.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2017 att överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt att justera beslutet omedelbart.

Reservation anfördes av Lotta Edholm m.fl. (alla L) och Cecilia Brinck m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Ersättningsutredning gjordes av Christian Carlsson (KD), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Utredningen föreslår att systemet med meritpoäng avskaffas från och med antagningen till höstterminen 2022. Den främsta anledningen till detta är att utredningen inte anser att det är tillträdet till högskolan som ska åtgärda sådant som bör åtgärdas på en annan utbildningsnivå, i det här fallet att få elever i gymnasieskolan att läsa mer avancerade kurser i matematik och språk. Förvaltningen ser positivt på förslaget och instämmer i utredningens åsikter.

Förvaltningen vill också understryka vikten av att de elever som söker till gymnasieskolan och tänker gå vidare till högskoleutbildning i god tid får information om förutsättningarna. Därför anser förvaltningen att det behövs minst fyra års framförhållning innan de nya reglerna ska träda i kraft.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och att beslutet justeras omedelbart.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Sjö m.fl. (alla M), Gulan Avci (alla L) och Johan Fälldin (C) enligt följande.

Utländska kompetenser som kommer till Sverige måste fortsatt verifieras och testas innan de kan anses likvärdiga svenska betyg och diplom.

Det måste finnas minimikrav för att antas till högskolestudier. Man bör inte endast utgå från vilka som har bäst förutsättningar när man antar studenter till utbildningar. De måste bedömas kunna klara av studierna och därför bör man utgå från minimikrav.

Det måste premieras att gå klart gymnasiet på utsatt tid så att studenter inte lock-as att dra ut på sina studier i onödan. Därför bör det finnas goda incitament att studera färdigt på utsatt tid. Samtidigt ska de som inte klarat detta fortsatt ha chans att läsa upp och komplettera betyg, men det får inte ske på bekostnad av dem som har gjort rätt från början.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Lotta Edholm m.fl. (alla L) och Cecilia Brinck m.fl. (alla M) enligt följande.

att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
att därutöver anföras:

Vi ser positivt på förslaget om att införa 19 år som en nedre åldersgräns för att skriva högskoleprovet. Dagens system leder till att en del elever, med goda resultat på provet, i praktiken kan strunta i skolan det sista året.

Vi ser också positivt på förslaget om en möjlighet att kunna skriva ett nationellt behörighetsprov för att se om personer har behörighet. Detta måste dock kringgärdas med höga kvalitetskrav och det bör inte vara upp till varje högskola hur de utformas. Risken är annars att mindre populära högskolor sänker kraven på de som ska antas.

Vi ser negativt på förslaget om att avskaffa systemet med meritpoäng. Meritsystemet infördes med syftet att få fler att läsa avancerade gymnasiekurser. Detta syfte har uppnåtts och meritsystemet bör därför inte tas bort.

Ersättaryttrande gjordes av Christian Carlsson (KD) enligt följande.

att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
att därutöver anföras:

Det är inte nödvändigtvis bara positivt att skapa ”enklare vägar in till högskolan för personer som inte har en traditionell studiebakgrund”.

Redan idag finns möjlighet att söka sig till högskoleutbildning både via gymnasiestudier och genom att avlägga högskoleprovet. Om vi dessutom inför möjligheten att avlägga ett nationellt behörighetsprov utöver högskoleprovet riskerar kvalitén inom den högre utbildningen att sjunka, dvs. om inte mycket höga krav ställs inom ramen för ett sådant behörighetsprov. Det vore djupt olycklig.

Åtgärder behöver snarare vidtas för att höja kraven på de som söker sig till den högre utbildningen, exempelvis genom att återinföra ett examensprov vid studentexamen för att ta studenten och kvalificera sig till högskola eller universitet.

Det förtjänar också att tilläggas att om en åldersgräns för att skriva högskoleprovet ska införas med syfte att inte låta elever skriva detsamma under pågående gymnasiestudier, då behöver också beaktas att vissa elever börjar sin skolgång tidigare än andra och man kan ifrågasätta det rimliga i att den som avklarat sina gymnasiestudier i förtid, ska behöva vänta en längre tid innan de får möjlighet att skriva högskoleprovet.

Avslutningsvis ser vi negativt på förslaget om att avskaffa systemet med meritpoäng. Meritsystemet infördes med syftet att få fler att läsa avancerade gymnasiekurser vilket har blivit resultatet och meritsystemet bör därför inte tas bort.